

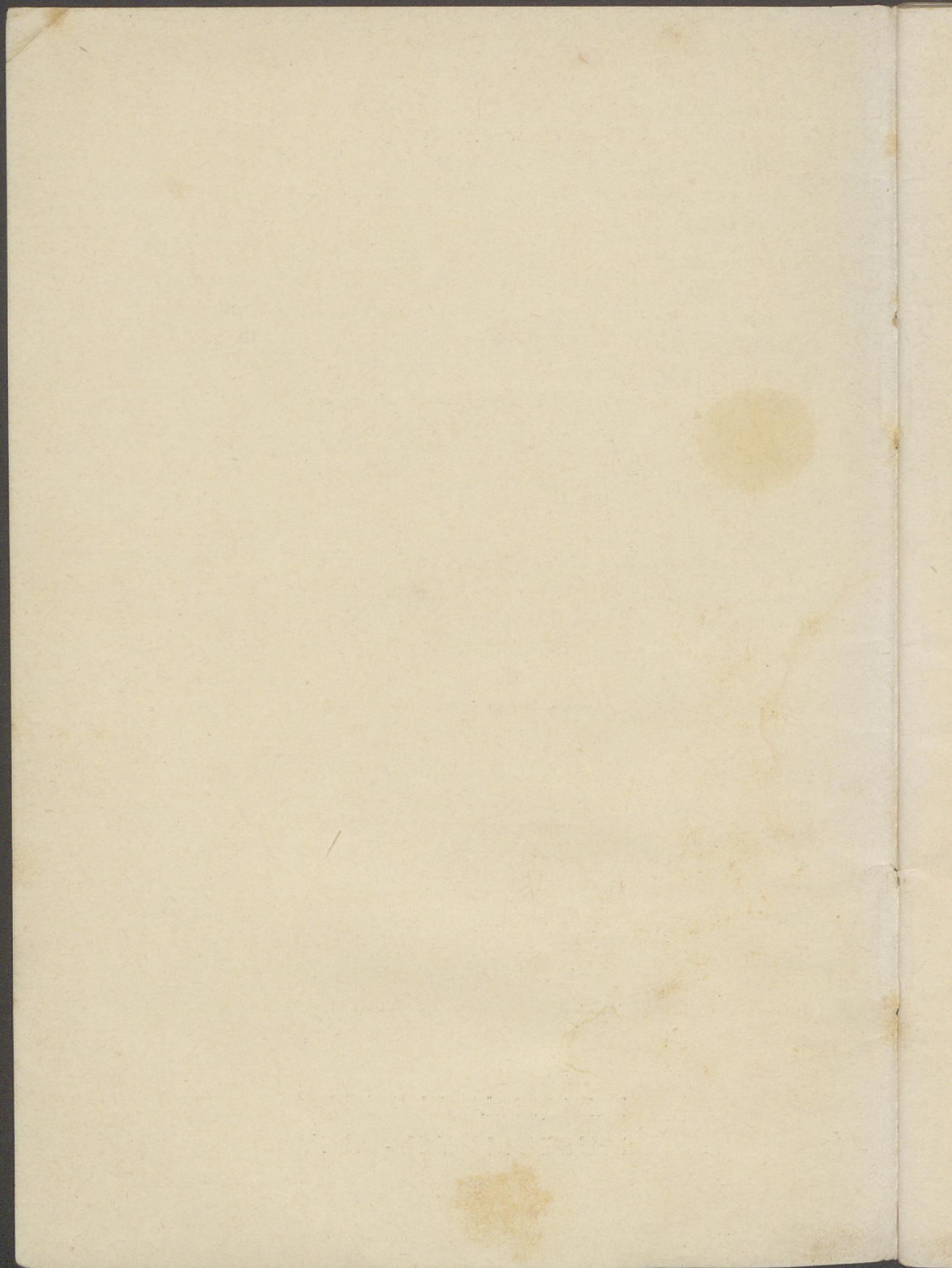
HERMANN STRUCK

Hermann Struck

MEMORIAL EXHIBITION
MUSEUM TEL-AVIV

1944

A man's completed life-work lies before us. The wealth and variety of the total achievement, the inner consistency of a forceful personality and the spiritual influence that emanates from it command our respect and admiration and deserve lasting remembrance.

Hermann Struck. This name strikes the most different chords in the hearts of those who knew him — and these were many. To some he is above all the artist, notably the graphic artist, the skilful craftsman, the master of technique and the incomparable teacher who taught his craft not only through his example but also through the spoken and the written word. To others he is the warm-hearted man who was always ready to give sympathy, help and encouragement wherever it was needed and never tired of serving the individual as well as the community. Still others admire him as a proud, upright, race-conscious Jew, a veteran unwavering Zionist, a fighter and leader of the movement since the days of Herzl. Yet all will forever remember the charm of his manner, his open-hearted friendliness, his serenity, his humorous ways which yet never detracted from the dignity of his appearance. Such he will live on in the memory of his generation. What will remain beyond the limits of our time, is his creative work.

The memorial exhibition — which in these days of mourning for the late master shall call him back once more to our midst — offers only a selection of his artistic legacy. It is impossible to present the whole of his work, all the pictures and sketches as well as the more than thousand graphic plates. The most remarkable and important of the lot have been chosen, even this a rich and abundant treasure.

To do justice to the artist, one should constantly hold before one's eyes the whole of his creative work. Only then the unique continuity that marked his personality will become fully apparent; only then it will become manifest that behind these elusive sketches, these delicate water-colours, these pictures reduced to the utmost simplicity of line, there was a constant striving for the ultimate expression.

This is especially true of his landscapes. The choice of the viewpoint is never accidental but always directed upon some focal

SHABBAT PRAYER (167) ק ד ו ש

point commanding the onlookers attention. Nor should the numerous types and scenes from the Jewish world, a world in which Struck was deeply rooted and which he embraced with infinite love, be regarded as mere genre-for they too pursue the essential, never the accidental. And so are his portraits born of the same mental attitude. The spiritual contents mould the outward appearance, shape the personality, give it form and dignity. That is why he prefers to portray scholars and leaders, mature men with faces furrowed and ravaged with experience and grief. In this field where his earnestness of approach, his deep insight and penetration are equal to the highest demands, lie his greatest achievements. The tender lyrical note of his small landscapes barely outlined with a few delicate strokes — this too a melody of his Jewish-sentimental soul — is strictly excluded from his portraits among which one would look in vain for the feminine element. For this serene and well-balanced man was an austere artist who never took his art easily and in this as in other things realized a rare harmony of action and creation, for both sprang from the same sensitive and responsive soul. There is no dramatic or heroic pose, no hollow enthusiasm or rhetoric in the whole of his work. He always remains an honest and responsible craftsman. It is not an accident that he preferred the small size and always felt drawn to the graphic art, the art of black-and-white, a quiet and intimate form where every stroke counts, every line has a meaning.

Colour was not his true element, although he tried his hands at it again and again. But the graphic way of seeing was so much a part of him that he never could get away from it completely for the sake of the painter's lighter brush-work and vigorous treatment of colour. The painter Struck always betrays the much superior graphic artist. He succeeds best in small delicate watercolours which, laid out in pure values, subtly suggest the atmospheric quality of a landscape, especially the blurred moistness of the Palestinian scenery. As the musician usually knows how to play on various instruments yet is really master of only one to which he gives all his love and which is the only faithful medium for his self-expression, so every

זקן לפי דירק בֹּוּטס (115)
OLD MAN, AFTER DIRK BOUTS (115)

single field of the arts claims the whole man if he wants to become a master.

His very peculiar sphere was that of etching. And Hermann Struck was a past master in his own domain, not only as a creative artist but also as a master-teacher, the guide and preceptor of many.

Etching was the domain in which he won his fame. His etchings reflect the whole course of his life, a rich and many-sided life crowned with success and appreciation — which may be called a truly blessed life.

Hayim Aaron ben-David — he signed most of his work with his Hebrew name or else with the David star and his Hebrew initials — was born on the 6 of March, 1876, in Berlin. His was an orthodox family, and his father, as the present writer still remembers him, presented the appearance of a venerable patriarch. At the age of 19, after finishing the "Gymnasium", he entered the Academy of Arts in Berlin where next to painting he studied the technique of etching with Hans Meyer. The Academy of those days, directed by Anton von Werner, could hardly give him more than good workmanship. As his real teacher one should regard rather Jozef Israels whom he got to know on one of his first trips abroad and often visited in later years. Many common traits united the famous Jewish-Dutch master and the young Jewish beginner (hadn't Israels like Struck, been originally destined for a rabbinical career?) who developed at such a pace that by turn of the century he was already an etcher of renown.

Struck made extended travels; he early visited England, Sweden and Italy; wandered all over Germany, the Tirol and Switzerland; went to Paris; and as early as 1903 made his first journey to Palestine. From all these places he brought home innumerable sketches which he then translated into etchings.

From the very first these plates show a felicitous approach to the specific mood of every landscape, the undefinable character that lends expression to every single spot on earth. Many of these early etchings are genuine masterpieces in which Struck already displays the full measure of his skill. There is among them a series of exquisite little plates which admirably convey

ירושלים, ע"י הכתל המערבי (132)
JERUSALEM, AT THE WAILING WALL (132)

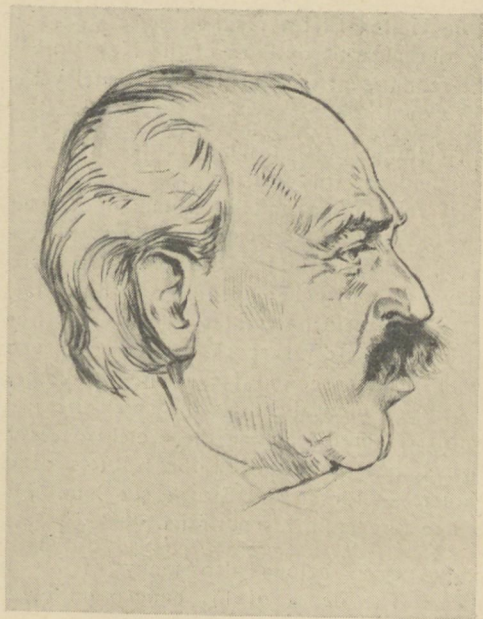

the dreamy quality of snowy winter landscapes and belong to his best artistic and technical achievements, for the ethereal delicacy of dry-point and diamond etching finds here a masterly application. The "flakiness" of the lighting that lends its uniqueness to the atmosphere of the lagoon-city Venice is as convincing as the radiant brilliance of the Eastern sun of his first Palestinian landscapes illustrating the book of his friend and travelling companion Adolf Friedemann "Pictures of Palestine". A voyage to the New World that brought him to Cuba and the United States resulted in a series of etchings reproducing the gigantic outlines of the New York skyscrapers in a manner reminiscent of Whistler and Penell yet in technique essentially his own.

The portrait etchings of that same fruitful period bear witness to the vigour and versatility of the artist. In 1903 Struck begins his impressive series of portraits of prominent contemporaries — scientists, writers, artists, statesmen, many men outstanding in public life and especially in Jewish life. Sharp characterization, strong vitality and convincing likeness are the main features of these plates. Here again he creates masterpieces from the very start which he will hardly surpass in later years, and it is truly amazing with what ease and facility he overcomes technical difficulties. Struck soon abandons the small-size plate for life-size. The most celebrated among these etchings is his portrait of Herzl which has immortalized the features of a visionary and a dreamer, — for so did Struck see him. Many, many others will live forever in his portraits.

To this early period belong also many of his well-known Jewish types. The depth of his conception contrasts them favourably with the banality of the usual genre. The artist obviously did not care about producing an interesting effect but was moved to these artistic confessions by [the feeling of common destiny, the sympathetic response of his heart, the deep compassion of the Jew with the fate of his brothers.

All this successful work soon won him a spreading distinction as a renowned graphic artist. He was elected a member of the Berlin Secession and of the Royal Society of Painters, Etchers and Engravers in London. His studio in Berlin became

LESSER URY (120) ליסר אורי

a meeting-place for people interested in art. Moreover, Struck who was an active member of the Zionist movement (his activities in this field are beyond the scope of this essay and can only receive passing mention here, however important a part they were of his life) liked to gather around him representative Jews from every land. And his constant readiness to give help and advice had the result that from morning to night there was in his house a steady coming and going which made one wonder when and how he ever found time for his work.

Yet this was not all! The enterprising art publisher Paul Cassierer commissioned him to write a text-book of the art of etching. This book became an outstanding success and stimulated the art of black-and-white both among professional and amateur artists. It popularized the collection of graphic works giving practical advises to the collectors for it presented the dry material of a text-book with inimitable conversational grace; and there is little wonder that it saw five editions in rapid succession. "The Art of Etching" revealed his stature as a teacher, and from then on many artists turned to him for guidance or joined the ranks of his pupils.

At the outbreak of the first World War, the master exchanged the artist's smock for the field-grey uniform and soon was promoted to the rank of officer. The War became to him — apart from the social relief work he carried on among his hard-hit fellow-Jews in Eastern Europe — a rich source of artistic creation, collected in several publications. For these sketchily treated and quickly pencilled drawings the artist makes use of lithography, a device he had sometimes applied before and often used in later years. The facile technique of drawing with soft crayons on paper is inducive to a certain superficiality and most of this work conveys only fleeting impressions.

His true medium was and forever remained etching, and he knew with supreme mastery how to extract from the copper-plate a rich variety of effects. The fine sensitive line directly cut into the metal, the sharply etched plate where the effect of the corrosive nitric acid is adroitly manipulated, the "vernis mou" which produces a softly-flowing terse pencil-like stroke — we

שירקה בחרף (99)
SCHIERKE IN WINTER TIME (99)

find admirable examples of all these in his work. Yet the art of etching is not confined to the effect of black-and-white. The skilful handling of different techniques and sometimes their combination and not least the difficult and meticulous art of printing (one should read what Struck himself has to say of it in his text-book) — all this enables the graphic artist to achieve such fascinating colour values that the onlooker never misses the use of paint.

Struck has demonstrated this in many of his portraits and landscapes. He has also transposed several paintings into his own medium in a masterly fashion. In the portrait of the Baron Berger by Max Liebermann the brisk brush-strokes of the original are rendered most suggestively; and the large picture by Israels "Son of an Ancient People" reproduced by Struck on a huge copperplate (90 cm high and 64 cm. wide) is a record achievement were it for nothing else but the size. At the Metropolitan Museum of New York he copied a head by Dirk Bouts — strikingly bringing out the stern quality of the Dutch master — as well as two fine female portraits by Petrus Cristus and Rogier van der Weyden. On another plate the delicate flowing line of a Domenico Veneziano is faithfully reproduced. These plates which reveal his extraordinary responsiveness are to be valued as re-creations rather than copies and are an enlargement of the master's scope. We also owe him numerous effective *Ex-Libris*.

Struck often returns to the same motifs; especially in his later years he takes up the same theme again and again. This is by no means one-sidedness but rather the expression of his whole mental and artistic outlook. There was something of the researcher in him (the Jewish mentality sharpened by centuries of Talmud study), never satisfied with a single conception of an object and forever exploring all the possibilities of expression it offers. In this he always strives to be as matter-of-fact as possible, simplifying his technique to the utmost and confining himself to small-size plates. The physiognomical re-creation of diverse personalities (Herzl, Einstein, his close friend, and others) engrossed him to such a degree that he made several variants of their portraits, using only the clear outline in dry-point technique without any back-ground treatment. The same tendency

is manifest in his landscapes: Venice and Palestine are the two poles which attract him again and again.

Yet all his love, all his thoughts and feelings belonged to Palestine. Shortly after the first World War Struck settled in this country. Germany, the land of his artistic successes, could not hold him and he followed the call of his spiritual homeland. Here he made his home for over 20 years of his life and found a new sphere of action. What he unostentatiously achieved here, his political and organizing activities, the manner in which his house in Haifa became a spiritual centre whose radiation was felt in the most different fields — all this belongs to another chapter of his life. Even if in this period he modestly stood back as an artist, he still remained the acknowledged senior and strongly influenced the growing artistic life of the country. He was himself constantly absorbed in the difficult problems presented to the artist by the peculiar enigmatic character of the country's nature and its people. Thus originated a large number of paintings, water colours and plates which reveal the struggle of a mature yet never self-complacent master — hard-working and creative up to the last in spite of illness and pain, and exhausting the last reserves of his strength until death called him away on the 11th of January 1944.

Hermann Struck will have a secure place in the annals of our nation as an artist, a man, a Jew — a Palestinian Jew. His days were filled with work and by his work he will be remembered.

Dr. KARL SCHWARZ

OIL PAINTINGS

1. Meran 1907
2. Reading girl 1909-10
3. Lithuanian Jew, 1916
4. Jacob Klatzkin 1919
5. The Rabbi of Klausenburg, 1922 (lent by Dr. Barth)
6. Yemenite Jew, 1923
7. Jew with red turban
8. Selfportrait 1929
9. Beduin, 1929
10. Tiberias small, 1929
11. Jew with white beard, 1930
12. Tiberias, moonlight, 1936
13. Tiberias
14. Near Tiberias, 1936
15. Haifa, Hadar with bay and ship, 1937
16. Haifa-Bay, rose
17. Mount Carmel with arabic village
18. At the Wailing wall
19. Haifa-Bay, morning, 1940
20. Mr. Selzowsky

WATERCOLOURS

21. Selfportrait, 1926
(lent by Dr. Barth)
22. The little niece, 1929
(pastel)
23. Head of an Arab, Héliuan
1929
24. Haifa, Carmel, 2. 7. 1930
25. The hills around Jerusalem, 19. 8. 1931
26. Jerusalem, 1931
27. Haifa, Oliv-trees on the slope, 1931
28. Haifa, 1933
29. Marienbad, The beach-bath, 2. 9. 35
30. Tiberias, 1936
31. Selfportrait (unfinished)
32. Before sunrise, Dec. 39
33. Old man in Jerusalem, 40
34. Haifa-Bay, 1940
35. Jerusalem, towers and roofs, 1940
36. View from Haifa in the afternoon, 10. X. 40
37. "Mar Elias" near Bethlehem, 8. 9. 41
38. Old man in Jerusalem, 2. 22. 1942
39. The Carmel highland from the Emek, 9. 3. 42
40. Kabibir, 1943

DRAWINGS

41. Jaffa, 14. 4. 1903
42. Jaffa, 14. April 1903
43. Petach-Tikvah, 29. 4. 03
44. Theodor Herzl. Wien
27. Mai 1903
Sketch for the etching No. 56
signed by Herzl and the
artist (lent by M. Hofien)
45. Portrait Gerh. Hauptmann
46. Portrait of the artist's
father, 11. 9. 1906
47. "A Son of the Ancient People"
after the painting by Jozef Israels.
Sketch for the etching No. 79
48. Sketch of Prof. Heinrich
Wöifflin, 1911, made during
a lecture
49. Portrait A. Einstein, 1920

ETCHINGS

50. In the grove, 1898	79a "A Son of the Ancient People" (see the sketch No. 47)
51. Polish Rabbi, 1900	80. Jew with fur-cap, 1907
52. Prof. H. Steinthal, 1903	81. Theodor Herzl
53. Prof. M. Lazarus, 1903	82. Dutch landscape
54. Prof. A. Berliner, 1903	83. Nude on a chair, 1908
55. Prof. J. Goldzieher, 1903	84. Venice, Ca d'oro
56. Theodor Herzl (see the sketch No. 44)	85. A beggar
57. Prof. Herm. Cohen, 1903	86. A Talmud scholar
58. The Grunewald lake near Berlin, 1903	87. Landscape in sommer time, 1909
59. Goethe's garden-house in Weimar, 1903	88. Schlachtensee near Berlin
60. The Cathedral of Florence, 1903	89. Venice, Bridge near the Ducal Palace, 1910
61. Jerusalem, the tomb of Absalom, 1903	90. Venice, view from the Lido
62. Fountain near Jaffa, 1903	91. Venice, Casa Desdemona
63. Near Jaffa, 1903	92. Venice, Piazza S. Giovanni e Paolo
64. The tomb of Rahel 1903	93. Venice, view from the Piazzetta, 1911
65. Ruins of the crusaders, 1903	94. Cologne, Old houses at the River Rhine
66. Gerhart Hauptmann, 1904 (see the sketch No. 45)	95. Landsberg in Bavaria
67. Prof. Friedr. Gernsheim	96. A church near the Ammer lake
68. Jerusalem, view from Scopus	97. Notre Dame at Paris (after Meryon)
69. Agnetendorf	98. Schierke in winter time I, 1912
70. Old Jew from Jaffa, 1905	99. Schierke in winter time IV
71. The tombs of the patriarchs at Hebron	100. Schierke in winter time VI
72. Mosque at Tiberias	101. Schierke in winter time VII
73. Jozef Israels	102. Braunlage
74. Ruben Brainin	103. Jew from Jaffa (see No. 70) small version
75. Interlaken, 1906	104. New York, Isle of Liberty
76. Prof. Ernst Haeckel	105. New York, M. Rosenfeld
77. Baron von Berger (after Liebermann)	
78. Henrik Ibsen	
79. "A Son of the Ancient People" (after Israels), 1907	

106. New York, Prof. Salomon Schechter
107. Jerusalem, view from Scopus
108. New York, Skyscrapers seen from Brooklyn, 1913
109. New York, Brooklyn Bridge I
110. New York, Brooklyn Bridge II
111. New York, Old Jew praying
112. Old Jew with a white beard
113. Florida, Palm Beach
114. Havanna
115. Old man, after Dirk Bouts 1914
116. Theodor Herzl ($\frac{3}{4}$ figur)
117. The patriarch
118. Prof. A. Einstein I,
119. Prof. A. Einstein II, 1921
120. Lesser Ury
121. Old Jewess
122. Old Jew from the East
123. Selfportrait 1922
124. Lake in the Tiergarten in winter time, 1922
125. Leonid Pasternak
126. Haifa I
127. Yemenite Jew I
128. Haifa VIII
129. Yemenite Jew III
130. Arnold Zweig
131. Jerusalem, Mosque of Omar I
132. Jerusalem, At the Wailing Wall, 1924 (see also the painting No. 18)
133. Venice, Bridge
134. Arab II, 1925
135. A Jew from Mossul I, 1925
136. Theodor Herzl
137. Studying the Talmud IV, 1926
138. The tomb of Rahel
139. Jew from Mossul II, 1928
140. Selfportrait II. 1928 (see the frontispiece)
141. Max Reinhardt (see also No. 184)
142. New York, skyscraper II
143. New York, Brooklyn Bridge III
144. A lady, after Rogier van der Weyden
145. Yemenite Jew IV
146. A lady, after Domenico Veneziano
147. Jewish scholar VII
148. A lady, after Petrus Cristus
149. Haifa XIV, 1930
150. Arnold Zweig
151. Boy from the Cheder, 1932
152. Haifa XV, 1634
153. Bialik, 1935
154. Head of an old Arab
155. Jerusalem, Churwah
156. Tiberias. 1936
157. Scholar IX
158. Jerusalem, view from Scopus, 1937
159. Jerusalem, Mosque of Omar II
160. Yemenite Jew V,
161. Sphinx, 1939
162. Pyramide of Sakkara
163. Courtyard of the Mosque at Acco, 1940
164. Selfportrait (unfinished) 1942

LITHOGRAPHS

- 165a The beggar, first state,
1905
- 165b The beggar, ultimate
state
166. Half-length nude, 1908
167. Schabbat prayer, 1914
168. A soldier (Linoleum-cut),
1917
169. Soldier with pipe
(Linoleum-cut)
170. Divine camp-service
1918
171. Courland III
172. Wooden synagogue at
Zabludowo
173. Market place at
Bialystok
174. Wintertime in Poland
175. David Frishmann
(lent by Dr. Brody)
176. A village in Poland
177. Jerusalem, Russian
building I
178. Jerusalem, Russian
building II
179. Jerusalem, IV
180. Jerusalem, V
181. Jerusalem, VII
182. Jerusalem, IX
183. Selfportrait, 50 years
old (1926)
184. Max Reinhardt (see
also No. 141)
185. Dr. Brody
(lent by Dr. Brody)

ETCHINGS FOR EXLIBRIS

186—197

BOOKS BY HERMANN STRUCK

THE ART OF ETCHING, 1.—5. EDITION 1908—23
THE ETCHING IN THE FINE BOOK.

BOOKS AND MAPS WITH ILLUSTRATIONS

For the purchase of the exhibits please apply to the office

ליטוגרפיות

175. דוד פרישמן (השאלת ד"ר ברודי)	164. הקבצן, עבוד ראשון 1905
176. כפר פולני	165. אהקבצן, תמונה סופית
177. ירושלים, מגרש הרוסים I	166. עירום, 1908
178. ירושלים	167. קדוש, 1919
179. ירושלים	168. חייל (חתוך בלינולאום) 1917
180. ירושלים	169. חייל עם מקטרת
181. יהושרים	170. תפילה במחנה צבאי, 1918
182. ירושלים	171. קורלנדיה III
183. תמונת עצמו, בגיל 50 (1926)	172. בית כנסת בנוי עץ, בזבלודובו
184. מכס רינהרדט	173. שוק בביליסטוק
185. ד"ר ברודי, (השאלת ד"ר ברודי)	174. חורף בפולניה

תחריטים עבור "אקס ליבריס"

186—197

ספרים של הרמן שטרק

אמנות התחריט, הוצאה I עד 5
התחריט בספר הנאה

ספרים ואלבומים עם אילוסטרציות

המוצגים למכירה — פרטים במשרד

דפוס רוזנברג אח פדרבוש, תל-אביב

105. ניו יורק, מוריס רוזנפלד
 106. ניו יורק, פרופ. שלמה שכטר
 107. ירושלים, מראה מהר
 הצופים
 108. ניו יורק, מגר-שחקים,
 1913
 109. ניו יורק, גשר ברוקלין I
 110. ניו יורק, גשר ברוקלין II
 111. ניו יורק, יהודי זקן מתפלל
 112. ניו יורק, יהודי הזקן
 113. פלורידה, "חוף הדקלים"
 114. האוונה
 115. זקן, לפי דירק באון, 1914
 116. תיאודור הרצל
 117. הזקן
 118. פרופ. א. איינשטיין I,
 119. פרופ. א. אינשטיין II, 1921
 120. לסר אורי
 121. יהודיה זקנה
 122. יהודי מזרחי זקן
 123. תמונת עצמו, 1922
 124. אגם בחורף, טירגרטן, 1922
 125. ליאוניד פסטרנק
 126. חיפה I
 127. תימני I
 128. חיפה VIII
 129. תימני III
 130. ארנולד צוויג
 131. ירושלים, מסגד עומר I
 132. ירושלים, ע"י הכתל
 המערבי, 1924, (ראה
 מס. 18)
 133. וונציה, גשר
 134. ערבי II, 1925
 135. יהודי ממוסול I, 1925
 136. תיאודור הרצל
 137. לומד תלמוד IV, 1936
 138. קבר רחל
 139. יהודי ממוסול, II 1928
 140. תמונת עצמו, II 1928
 (ראה את חתמונה החזיתית)
 141. מכס ריינהרדט (ראה מס.
 184)
 142. ניו יורק, מגרדי שחקים II
 143. ניו יורק, גשר ברוקלין III
 144. תמונת אשה, לפי רוג'ר ון
 דר וויידן
 145. תימני, IV
 146. תמונת אשה, לפי דומניקו
 וונציאנו
 147. תלמיד חכם, VII
 148. תמונת אשה, לפי פטרוס
 כריסטוס
 149. חיפה XIV, 1930
 150. ארנולד צוויג
 151. ילד
 152. חיפה, 1934
 153. ח. נ. ביאליק, 1936
 154. ראש של ערבי זקן
 155. ירושלים, חורבה
 156. טבריה, 1936
 157. תלמיד-חכם
 158. ירושלים, מראה מהר
 הצופים, 1937
 159. ירושלים, מסגד עומר II
 160. תימני V
 161. ספינקס, 1939
 162. הפירמידה של סאקארה
 163. חצר המסגד בעכו, 1940
 164. תמונת-עצמו (בלתי
 גמורה), 1942

ת ח ר י ט י ם

50. בחורשה, 1898
51. רב פולני, 1900
52. פרופ. ח. שטיינטל, 1903
53. פרופ. מ. לצרוס, 1903
54. פרופ. א. ברלינר, 1903
55. פרופ. י. גולדציהר, 1903
56. תיאודור הרצל
(ראה סקיצה מס. 44)
57. פרופ. הרמן כהן, 1903
58. אגם גרונוולד ע"י ברלין, 1903
59. ביתו של גיתה בוויימר, 1903
60. הקטדרלה של פלורנץ, 1903
61. ירושלים, יד אבשלום
62. ע"י יפו
63. ע"י יפו, 1903
64. קבר רחל, 1903
65. חורבות מימי הצלבנים, 1903
66. גרהרט האופטמן, 1904
67. פרופ. פרידריך גרנסהיים
68. מראה מהר הצופים
69. אנגטנדורף
70. יהודי זקן מיפו, 1905
71. מערת המכפלה
72. מסגד בטבריה
73. יוסף ישראלס
74. ראובן בריינין
75. אינטרלקן, 1906
76. פרופ. ארנסט הקל
77. ברון פון ברגר (לפי ליברמן)
78. הנריק איבסן
79. "בן העם העתיק" (לפי ישראלס), פתוח אבחנה, 1907
- 79א. "בן העם העתיק" (ראה סקיצה מס. 47)
80. יהודי במצנפת פרוה, 1906
81. תיאודור הרצל
82. נוף הולנדי
83. עירום, 1908
84. וונציה, קא דורי
85. קבצן
86. תלמיד חכם
87. נוף קיצי, 1909
88. שלכטנזו ע"י ברלין
89. וונציה, גשר ע"י ארמון הדוג'ים, 1910
90. וונציה, מראה מהלידו
91. וונציה, קסה דסדמונה
92. וונציה פייצה סט. ג'ובני
93. וונציה, מראה מהפיצטה, 1911
94. קלן, בתים עתיקים על שפת הרהיין
95. לנדסברג בבווריה
96. כנסייה ליד אגם אמר
97. נוטרדם דה פריס (לפי מריון)
98. שירקה בחורף I, 1912
99. שירקה בחרף IV
100. שירקה בחרף VI
101. שירקה בחרף VII
102. בראונלגה
103. יהודיפואי (ראה מס. 70)
104. ניו יורק, אי החפש

צבעי שמן

10. טבריה, 1929	1. מיראן 1907
11. יהודי עם זקן לבן 1930	2. עלמה קוראת, 1909/10
12. טבריה לאור הירח, 1936	3. יהודי ליטאי, 1916
13. טבריה	4. יעקב קלצ'קין, 1919
14. ע"י טבריה, 1936	5. הרבי מקלאוסנבורג, 1922
15. חיפה, המפרץ, 1937	(השאלת ד"ר ברט)
16. מפרץ-חיפה	6. יהודי תימני, 1923
17. הר הכרמל וכפר ערבי	7. יהודי במצנפת אדומה,
18. ע"י הכתל המערבי	חיפה, 1926
19. בוקר במפרץ חיפה, 1940	8. תמונת-עצמו, 1929
20. פורטרט מר סלצובסקי	9. בדואי, 1929

צבעי מים

31. תמונת עצמו (בלתי גמורה)	21. תמונת עצמו, 1926
32. שחר, דצמבר 1939	(השאלת ד"ר ברט)
33. זקן ירושלמי, 1940	22. ילדה 1929 (פסטל)
34. מפרץ חיפה, 1940	23. ראש ערבי, הלואן 1929
35. ירושלים, גגות ומגדלים 1940	24. חיפה, הכרמל, 2.7.1930
36. חיפה, אחר הצהריים, 10.X.1940	25. הרי ירושלים, 19.8.1931
37. "מר אליהו"	26. ירושלים, 1931
38. ע"י בית לחם, 8.9.41	27. חיפה, עצי זית במדרון, 1931
39. זקן ירושלמי, 22.2.1942	28. חיפה, 1933
40. מראה הכרמל מהעמק 9.3.42	29. מרייאנבד, 2.9.1935
40. כביביר, 1943	30. טבריה 1936

רשומים

46. תמונת אבי הצייר 11 ליוני 1906	41. יפו, 14 לאפריל 1940
47. "בן העם העתיק" לפי ציורו של יוסף ישראלס. סקיצה לתחריט מס. 79	42. יפו, 14 לאפריל 1903
48. סקיצה של פרופ' היינריך וולפלין, 1911 (צוירה בשעת הרצאתו)	43. פתח-תקוה, 29 לאפריל 1903
49. פורטרט של א. איינשטיין 1920	44. תיאודור הרצל, וינה 27 למאי 1903
	סקיצה לתחריט מס. 56 חתום ע"י הרצל והאמן (השאלת הא' הופייין)
	45. תמונת גרהרט האופטמן

ביחוד בשנותיו האחרונות. אין זו חד-צדדיות, אלא אות וסימן לכל עמדתו האמנותית-רוחנית. כי בו היה משהו מן החוקר (זו הרוח היהודית! המסגלת לעצמה חריפות על ידי ההתמדה) שאיננו מניח את הדבר עם תפיסתו החד-פעמית, אלא מבקש למצוא בו אפשרויות בטוי חדשות. (1) תיאור פרצופיהם של אישים שונים, כמו הרצל, איינשטיין, אשר היה קשור בהם קשרי ידידות, ואחרים העסיקוהו בלי הרף והכריחוהו לחידוש מהדורות רבות ושונות של הפור-טרטים (2). ביתר שאת מתבטא הדבר בכנופיו, אשר מוונציה וארץ-ישראל הם שני הקטבים החוזרים ומושכים את לבו תמיד.

אך כל אהבתו היתה לארץ-ישראל, כל מחשבותיו ורגשותיו נתונים היו אך לה. זמן קצר אחרי המלחמה העתיק שטרוק את מושבו לארץ. גרמניה ארץ הצלחתו האמנותית לא ריתקה אותו—מולדתו הרוחנית קראה לו. וכאן יצר לו את ביתו החדש ואת שטח פעולתו החדש, כאן חי יותר מעשרים שנות חיים, מה עשה ופעל כאן, בשקט, בהיותו נחבא אל הכלים, פעולה פוליטית וארגונית, כיצד נהיה ביתו החיפאי למרכז אשר ממנו זרמו לכל צד רעיונות ודחיפות למעשים, כל הדברים הללו שייכים לפרק אחר מפרשיות חייו.

(1) במקרים אלה הוא השתדל להיות מעשי ביותר על ידי הפשטנות שבקוים ומצמצם עצמו בפורמאטים קטנים ביותר, (2) במקרים אלה השתמש בקו הבהיר של „המחט הקרה“ ללא כל עיבוד של הרקע.

אם גם-פרש כאמן, בצניעות יתר, הוסיף, אף על פי כן, להיות זקן-האמנים שהכירוהו והוקירוהו, והשפעתו על חיי האמנות כאן היתה רבה. הוא עצמו עסוק היה כל העת בבעיה הקשה של מציאת הצורה האמנותית לטבע הארץ הזאת, המיוחד במינו, החד חידות לצייר, לארץ ולאנשיה. נערם מספר רב של דפים, המגלים את ההאבקות של האמן הזה היודע אך איננו מסתפק לעולם במה שהשיג עד עתה, אמן אשר יצר ופעל עד ימיו האחרונים על אף המהלה הממארת שגרמה לו יסורים, עד אשר כלו כוחותיו והוא נפטר ב-11 בינואר 1944.

הרמן שטרוק יכנס לספר-זכרון-תולדותינו. כאמן, כאדם, וכן גם כיהודי, כיהודי ארצישראלי, נחנו ימי חייו בברכת העבודה, שהצלחתה משמשת יסוד להשפעתה במרחקים ובבאות.

ד"ר קרל שווארץ

עלולה על נקלה להוליך את האמן למדה ידועה של יחס של „דרך אגב“. ואכן אין הדפים האלה מוסרים ברב המקרים אלא את הרשם הראשון.

כלי בטויו היה והוסיף להיות התחריט ופתחה הנחשת, אשר בשליטתו הגמורה עליהם ידע להוציא מהם את ההשפעות וההבעות רבות-האנפין. מן הקו העדין, החורט את הרישום ישר לתוך המתכת. עד ללוחות הקעקוע. אשר שם העיקר הוא לכוון בזריות את השפעת המלחת וכמו כן ה Vernis Mou המסוגל לקסום לנו כאותו קו עז ורך אשר לעפרון. מכל אלה מוצאים אנו דוגמאות נהדרות ביצירותיו. אמנות התחריט איננה מוגבלת בהשפעת השחור – לבן. השמוש המוצלח, הבקיאיות באופני העבודה השונים, המזיגה והצרוף של האחד עם משנהו, וכן גם אמנות ההדפסה הקשה – ועל כך מוטב לקרא מה שאומר שטרוק עצמו בספר הלימוד שלו – מאפשרים לדף הגראפי לסגל לעצמו ערכי-גוונים, שאינם חסרים צבע, אלא גם מוסרים את הרושם בטון המלא, המצלצל.

שטרוק מוכיח דבר זה בנופים ובפורטרטים שלו, אך הוא העביר לשטח זה גם כמה תמונות באורח יפה להפליא. בדיוקן הבארון ברגר על פי מאכס ליברמן נמסרה משיכת המכהול הקלה, האל-גאנטית באופן המטעה ממש בדמיונו. והציור הגדול של יוסף ישראלס „בן העם העתיק“, אשר שטרוק נתנו על גבי לוח עצום – גבהו 90 ס"מ ורחבו 64 ס"מ – הרי השליטה בפורמאט אשר כזה היא הישג של שיא. ב„מטרופוליטן מוזיאון“ בניו-יורק העתיק את אחד הראשים של דירק, והוא עשוי לשמש דוגמא למופת לרצינות אשר באמנות ההולנדית העתיקה. הוא מסר שני דיוקנאות עדינים של נשים של פטרוס כריסטוס ורוג'ר ואן דר וויידן, כמו כן את זרם הקוים הענוג אשר לדומיניקו ווינציאנו, הדפים האלה, המוכיחים על סגולות הסתגלות מיוחדת במינה, אין לראותם כהעתקות בלבד, עלינו להעריכם כיצירות חדשות שהשראתן באה מהאמנים המכונים לעיל, והם מעשירים את חוג יצירתו של האמן, אשר אנו חייבים לו תודה גם על המספר הרב של סמלי „קריית ספר“ עשויים בטוב טעם ורבי רשם.

שטרוק היה נוהג לחזור לעתים קרובות לאותם הנושאים עצמם.

54

HAIFA, XV (152) XV חיפה.

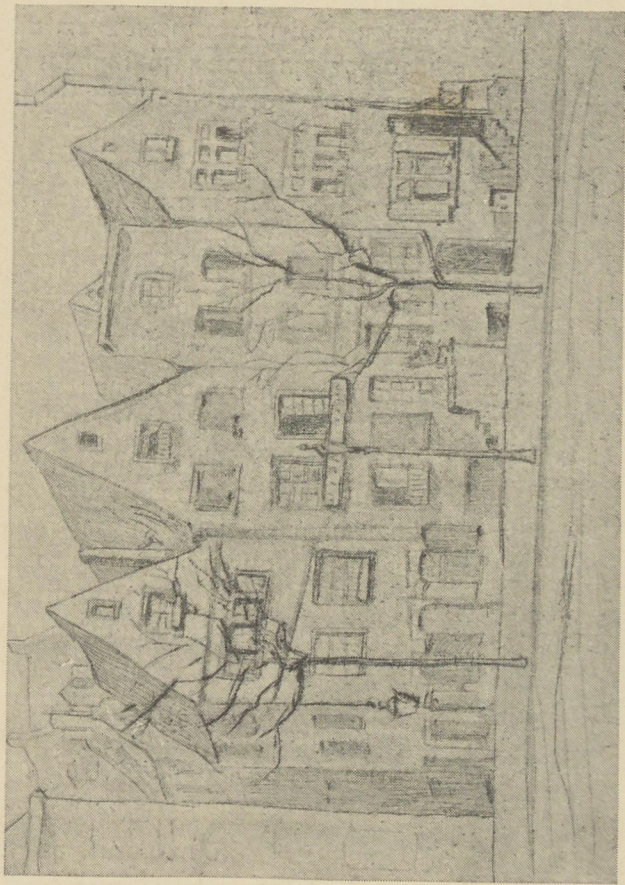
ולבו הרגיש שפעם באותו קצב עצמו, ההשתפות בגורל אחיו
הנדכאים, היהודים, כל אלה הוליכוהו לווידיויים אשר במעשה ידיו.

מחמת כל המעשים וההצלחות הללו זכה שמו עד מהרה לפרסום
מסויים: אשר נתבטא גם בעובדה שהאטליה הברליני שלו הפך
להיות מקום פגישתם של כל החוגים המעוניינים באמנות. שטרוק,
אשר היה גם חבר אקטיבי בתנועה הציונית (פעילותו בשטח זה
איננה שייכת לגבולות המאמר הזה ואין אפשרות להזכירה כאן
אלא בדרך אגב), אף כי תפסה מקום חשוב מאד במפעל חייו)
קבץ מסביבו תמיד את נציגי היהדות של כל הארצות. ונכונותו
המתמדת לעזר לזולתו גרמה לכך שמשעות הבקר היו יוצאים
ונכנסים אצלו אנשים שונים, ומפליא הדבר כיצד מצא זמן ליצירתו.

אך לא די בזה. הרעיון שעלה בדעתו של כוחר אמנות בעל יומה
ומו"ל חשוב, פאול קאסירר, הכריח את שטרוק לתפס מקום גם
בין הסופרים הכותבים על ענייני אמנות. הוא הזמין אצלו ספר על
אמנות התחריט ושמו של הספר הזה יצא לתהילה, יתר על כן
הוא השפיע השפעה רבה בשטח האמנות של „שחור לבן“ בחוגי
ההדיוטות ובעלי-המקצע, בנעימה שלו שהיא כביכול „שיחת חולין“
אך שיחת חולין של אדם השולט באמנותו שלטון בלי מצרים,
נתן החמר הלמודי הנקשה בצורה כה חיה ומלבבת. אפשר לומר
אפילו בצורה משעשעת, שאין להשתומם, כי עד מהרה הופיעו בזו
אחר זו חמש מהדורות ממנו. „אמנות התחריט“ עשתה את שטרוק
לרב ומורה ואמנים רבים באו אחרי הופעתה לבקש את עצתו
הפרטית או הפכו להיות תלמידיו בפעל ממש.

עם פרץ מלחמת העולם הראשונה המיר את חלוקי-העבודה במדי
חייל פשוט ועד מהרה עלה לדרגת קצין. נוסף לעבודה הסוציאלית
העצומה שהוטלה על שטרוק בימים ההם בין אחיו בני ישראל
שנפגעו קשה במזרח אירופה, היתה לו המלחמה מקור ליצירה
אמנותית חדשה, שהופיע לפני הצבור כעבר זמן מה, בהוצאות רבות.
לדפים האלה שרבם אסקיזים, רשומים מהירים, השתמש שטרוק
בליתוגראפיה אשר השתמש בה לעתים גם לפני כן וחזר אחריה
גם אחר כך. הדרך הנוחה של הציור בגיר שמן רך על גבי הנייר

OLD HOUSES IN COLOGNE (1944)

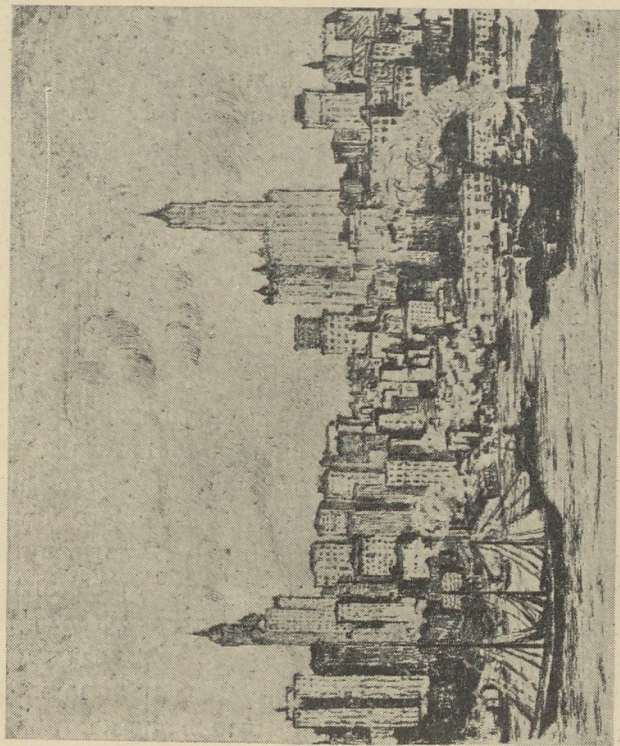
בתים עתיקים בקולן (1944)

מלכתחילה ישנה בציורים אלו הסגולה המוצלחת אשר הוא מצטיין בה; לנקט עמדה מתאימה להלך הנפש המיוחד, למסר את התכן הפנימי של הנופים השונים, המבטאים בארה שלהם כל כבדת ארץ קטנה. ורבות הן היצירות היכולות לשמש ביצירות-מופת, מאחר שבהן הוכיח שטרוק את כל יכלתו ביחוד משתייכים לשורה זו דפים אחדים המצויינים בעדינותם, המתארים נוף חורפי, נוף שלגים שקוע בהיות מן הטובות הן, לפי שבהן מצא את הדרך הדקה ביותר לשמוש במחט הקרה וביהלם. האור המהבהב המעניק את החד-פעמיות לאופיה של עיר הלאגונות וונציה, משכנע ממש כשמשה המזרחית והבהירות הקורנת של נופי ארץ-ישראל הראשונים שלו, אשר הרפרודוקציות שלהם משמשות עטור לספר ידידו וחברו לדרך אדולף פרידמן - „ציורי - מסע מארץ-ישראל“. מסעו למעבר לאוקינוס, שהובילו דרך קובה לארצות הברית, גרר אחריו שורה של דפים המוסרים בעיקר את רשם גורדי השחקים שבניו-יורק, בארה המזכיר את וויסטלר ופנל, אך בטכניקה ומנירה מיוחדת לו.

תחריטי הפורטרטים שנוצרו באותו הזמן עצמו מוכיחים את הרב-גווניות והכח שהיה צפון בו בשנים ההן. בשנת 1903 מתחיל שטרוק בשורה הגדולה דיוקנאות בני דורו החשובים, אשר ביניהם נמצאים אנשי מדע סופרים, אמנים, מנהיגים מדיניים ורבים מן האישים המעורים בחיי הצבור ובעיקר בחיים היהודיים. תפיסת אפי ברורה וחריפה, חיוניות רבה ודמיון משכנע-אלו הן הסגולות הטובות של הדפים האלו. גם כאן, מיד בהתחלה נוצרים הישגים אשר השנים הבאות אינן יכולות עוד לעלות עליהן, ומפליא הדבר באיזו קלות, באיזו דרך של „מובן מאליו“ הוא התגבר על קשיים טכניים ושולט בהם. מן הפורמאט הקטן עובר שטרוק עד מהרה לגודל הטבעי. יתר על הכל נתפרסם הפורטרט של הרצל, דיוקן הרצל זה, אשר ארשת נביא והוזה נתנה לבו לעולמים - כי כך ראה אותו שטרוק, אך גם רבים אחרים יוסיפו לחיות בתחריטים אלו.

בצד דפי הדיוקנאות הללו יצר שורה שלמה של טפוסים יהורים שנודעו ברבים, תאורים אשר התפיסה המעמיקה אשר לו מברילתם כל כך מצוירי הז'אנר שהיו בנוהג עד אז. בעבודות הללו נכר מיד, כי האמן לא נתכוון אך ורק לעורר ענין, אלא שהקשר הנפשי,

ניו יורק, סוגר שחקים (1938) NEW YORK SKYSCRAPERS SEEN FROM BROOKLYN

השונים של האמנויות הפלסטיות דורשות את כל האדם כולו, את רצונו להגיע לידי שלמות בשטח אחד.

והרמן שטרוק הגיע לשלמות בשטח שלו, וגם יתר על כן, לא זאת בלבד שהיה אמן למופת ביצירתו אלא גם מורה למופת, מורה-

דרך ויועץ לרבים אחרים.

אמנות התחריט היא שטח פעולתו-שליטתו; בדבר זה יצא שמו לתהילה, ובתחריטיו משתקפת כל דרך חייו. חיים עשירים רבי-אנפין, חיים שהיו מלווים הצלחה והוקרה מראשיתם, ומותר לנו לקראם בשם חיים מבורכים.

חיים אחרן בן דוד — הוא חתם כמעט על כל עבודותיו בשמו העברי או במגן דוד וראשי תיבות בעברית — נולד בברלין ב-6 לחדש מרץ שנת 1876. מוצאו ממשפחה שומרת דת ומסורת. אביו (כאשר יזכרנו עדיין כותב הטורים האלה) היה איש בעל דמות כבודה. פאטריאכלית. בגיל 19 מסיים הרמן את חק למודיו בגימנסיה ונכנס לאקדמיה הברלינית, אשר שם למד מחוץ לציור את הטכניקה של התחריט ממורהו האנס מאיר. האקדמיה, שמנהלה היה בימים ההם אנטון פון ורנר לא היתה מסוגלת לתת לו הרבה יותר מאשר את הצד המקצועי, את השליטה במלאכה. למורהו האמיתי יש לחשב בעצם את יוסף ישראלס, אשר שטרוק בא בקשר עמו במסעותיו הראשונים ואשר היה חוזר ומבקר אצלו לעתים קרובות במשך השנים הבאות. דברים מהותיים רבים שמשו קשר בין האמן הישיש היהודי-הולנדי ובין המתחיל היהודי הצעיר, (הרי גם ישראלס ממש כשטרוק נועד בתחילה לשמש כרב), אשר התפתחותו הלכה בקצב מהיר כל כך, שכבר בסוף המאה התשע עשרה ובראשית העשרים יצאו מתחת ידו רשומים ותחריטים שעשוהו לגראפיקן בעל שם.

שטרוק נסע להארצות שונות: כבר בצעירותו היה באנגליה, בשוודיה, ואיטליה. נדד בגרמניה, בטירוול, בשוויץ, היה בפאריס וכבר בשנת 1903 סייר בפעם הראשונה בארץ ישראל. מכל מקום הביא עמו אסקיזים אשר בבית העברים לצורת תחריט.

וונציה, סראה סהפיצסה (93)
VENICE, VIEW FROM THE PIAZZETTA (93)

לנקודה מטוימת הדורשת את תשומת לבנו. גם הטפוסים הרבים והמחזות מהעולם היהודי, העולם שבו היה שטרוק משורש ושחבוק באהבה לבלי גבול, לעולם זה הקדיש את חייו ויצירתו, אין לתאר עולם זה כתמונות „ז'אנר“, הן אינן מקריות אלא תמציתיות.

אותה תפיסת עולם עצמה היא שהולידה את הפורטרטים שלו. התכן הרוחני הנפשי, הוא אשר יוצר את הדמות החצונית המהווה את האישיות, המעניק את החשיבות והצורה. ומשום כך בחר כמעט אך ורק ראשים של מלומדים, של מנהיגים אנשים שרוחם הגיע לבגרות או פרצופים אשר החיים והסבל העמיקו לחרש בהם, אשר נסיון החיים חרט בהם את הקמטים אשר שטרוק בא לתארם. בשטח זה, שבו כבד הראש שבגישה והחתירה אל העולם חפנימי מציגות לפני האמן דרישות חמורות, כאן הם השיגיו העצומים. הנימה הלירית העדינה המצלצלת לעתים בדפי הנוף הקטנים שלו המצמצמים במעוט קוים – גם זה לחן נפשו היהודית-סנסטמנטלית – ממנה הוא בורח בכוונה תחילה ובהתמדה בפורטרטים שלו, ולשוא נבקש בהם את האלמנט הנשיי. כי אדם רציני ומיושב זה אשר מעולם לא נהג קלות ראש באמנותו גילה הרמוניה נדירה של פעולה ויצירה, כי שחיהן נבעו ממעמקי נפשו המגיבה והרגישה. אין באמנותו זכר לעמדה דרמתית או הירואית, אף לא הזיות ריקות או דקלום נבוב, היא כולה עמל שביושר-לבב היודע ומכיר תמיד באחריות שהוטלה עליו. ואין זה מקרה שהוא מעדיף את המדה הקסנה ונמשך לאמנות הנראפית, של שחור לבן, צורה שקטה ואינטימית אשר בה יש לכל קו מובן וכל משיכת קולמוט היא בעלת ערך. עם הצבע נאבק תמיד; הוא לא היה האלמנט שלו, אף כי תמיד חזר ונסח את כוחו בו. אך הראיה הגראפית שבו היתה עזה מכדי שיוכל להשתחרר ממנה ולעבר למשיכת מכחול קלה יותר ושמוש חזק יותר בצבע. יותר מאשר בדברים אחרים מצליח הוא בצבעי מים עדינים וקטנים שאינם נתנים אלא על טהרת הגוון, ואינם מגלים אלא ברמז ומוסרים את התחושה ואת הרשם של אורה, וביחוד את העמום והלח אשר כנוף הארץ-ישראלית. כשם ששולט המוסיקאי על כלי אחד בלבד ומוסר לו את כל נפשו ויודע להביע בו את כל רגשותיו, כן גם התחומים

HERZL (136) הרצל

מפעל חיים לפנינו והוא תם ונשלם. מפעל חיים אשר איננו עשוי לשחד אותנו, כבמקרים רבים לגבי אמנים שונים. על ידי יצירות שגדלתן ברשם שבהן, אלא בעקר שובה הוא את לבנו על ידי השפע והרבוי של פעלו. על ידי המסקניות של אישיות עזה וההשפעה שהיא מקרינה על זולתה וזוכה בכך להערצה וזכרון מתמיד וממשך.

הרמן שטרוק! — כאשר עולה שמו על השפתיים, הרי בלבות רבים שמספרם רב ושהכורוהו תתעוררנה נימים שונות כל כך, לגבי אלה הריהו אמן וגראפיקן מצויין, איש השולט במקצועו שליטה בלי מצרים. בעל הטכניקה המשוכללת, רב ומורה במקצע זה גם בדבריו אשר בעל פה ובכתב; ולגבי אלה הריהו האיש הנכון תמיד לעזר לזולתו ולתמוך בו, המשתתף בצערם ובשמחתם של האחרים, אשר לא נלאה מעודו לשרת את הכלל ואת הפרט. ויש כאלה הרואים בו את היהודי בעל ההכרה, הגא והזקוף, אחד מותיקי הציונים, שלא מש מהשקפת עולמו זו, שהיה בשורות הנאבקים ומנהיגי הציונות מימי הרצל ועד הימים האלה אבל הכל זוכרים את גיבנוני החביבים. את יחסו האנושי והגלוי לבני אדם, את התנהגותו שהיה בה תמיד מחן החדוה וההומור שלא גרע אף על פי כן, כמלא נימה מהדרת הכבוד והערך שבו. וכך יהיה בראש וראשונה בזכרונו של הדור הזה. אך הדבר אשר יעבור את גבולות הזמן הזה ויהיה שריר וקיים — הריהו יצירת האמנותית.

תערוכת — זכרון זו, המחזירה בימי אבל אלה את האמן לחוגנו, חוג החיים, איננה אלא מבחר מעזבונו האמנותי, אין הדבר אפשרי, והדבר היה גם מעיף מאד אילו הצגנו את כל עבודותיו, כל התמונות והרשומים וכן גם יותר מאלף דפים גראפיים. החשוב ביותר והראוי ביותר לציון נבחר, וגם זה הוא אוצר עשיר.

כדי למלא את הובתנו כלפי האמן עלינו לראות לפנינו את יצירתו בכללותה, רק באורח זה נכיר ונדע שמאחורי הסקיצות הפשוטות האלה וצבעי המים העדינים האלה ובתמונות המובאות לדרגת הפשטות הגמורה של הקו צפונה חתירה מתמדת לאפשרות בטוי משלמת.

דבר זה בא לידי בטוי בבהירות יתירה בתמונות הנוף שלו, אשר בחירת המראה בהן איננה מקרית כל עיקר, אלא מכוונת תמיד

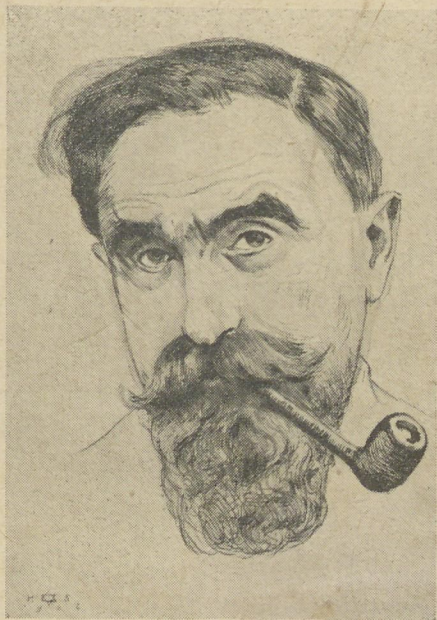
11.12.

Struc

929

23266

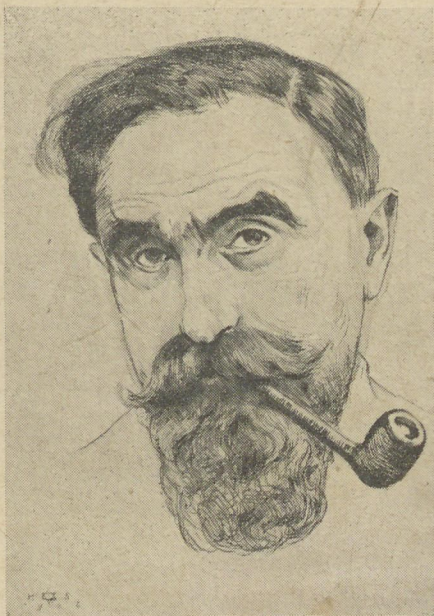
הרמן שטרק

תערוכת זכרון
מוזיאון תלאביב
תש"ד

הרמן שטרק

תערוכת זכרון
מוזיאון תלאביב
תש"ד

